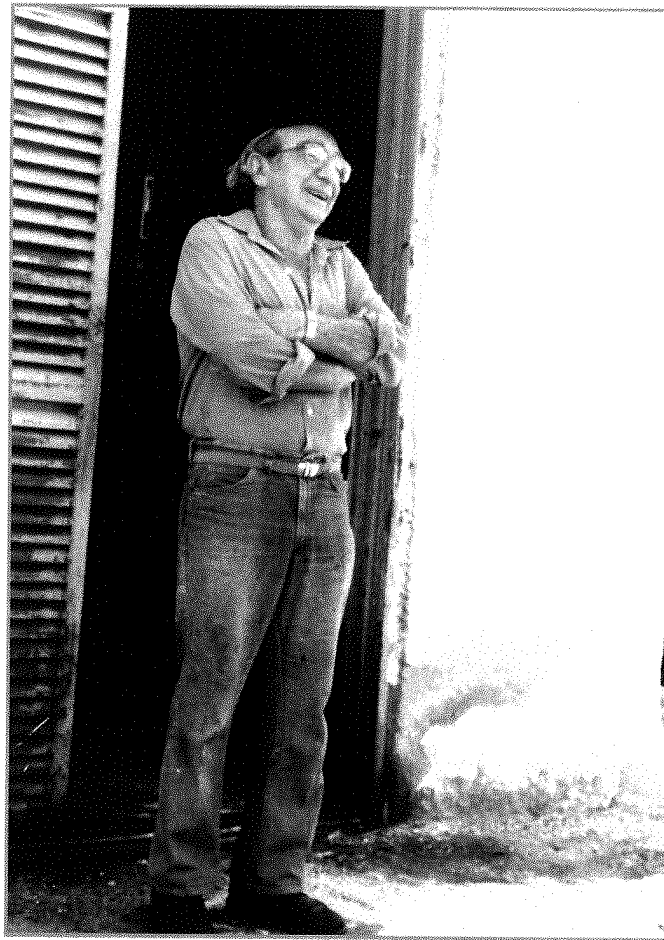

פרנק

חנן גולדמן

לכל אחד היית האחד

5.4.1921

15.3.2003

להחשיק את החלום

פרנק

ארצות רבות עברתי
בעיר, בכפר, בעיירה
שאלתי, חיפשתי, חקרתי
אך לא קיבלתי תשובה.

הנני עדיין בדרך
מקהילה אחת לשניה
ועודני בוחן את הערך
של חיי שיתוף וחברה.

טרחתי הרבה ויגעתי
ונשארתי ללא מענה
עד ליום שאני הגעתי
למקום המקסים הזה.

באתי, ראיתי, נדלקתי
איזה נוף מלהיב, נפלא
ובטרם דבר בדקתי
פתחתי המזוודה.

כאן אשר תקופה קצרה
כל זמן שיהיה נחוץ
בכדי ללמוד את התורה
של חיי שיתוף בקיבוץ.

אשאל על מינהל ומנהלים
על רוח ההתנדבות
על חינוך רעיוני לילדים
על תוכניות בילוי ותרבות,

על עמל כפיים כעקרון,
על עבודה עצמית,
על צדק ועל שיוויון,
כמטרה נצחית.

אפילוג

בינתיים חלפו שנים רבות
נשארתי כאן במקום
רציתי מקרוב לראות
כיצד מגשימים חלום.

גם הרעיון הכי נעלה
שבוצע על ידי בני אדם
גם החלום הכי יפה
לא יכול להיות מושלם.

הכל מתפתח, הרבה השתנה
רק לא לדרך במקום
עם זאת להמשיך את החלום
זה סוד ההצלחה!

לאבא היקר והאהוב

על המקרר אצלי בבית תלויה תמונה שלך שצולמה לפני כחמש שנים. איש קטן קומה, לבוש במכנסי ג'ינס, חולצת ג'ינס תכלת, וכמובן כובע קסקט עם מצחיה. עומד בשילוב ידיים, מביט קדימה ומחייך חיוך קטן ומקסים.

תליתי אותה סמוך לפרידתנו הראשונה, בשלב המשמעותי ביותר, לגבי לפחות, בהתפתחות המחלה הארוכה הזאת. כשהרגשתי בכאב עמוק וחד שאני נפרדת מהאישיות המיוחדת שלך ונחרדת מהאפשרות לאבד אותה.

להפרד מהפרטנר שלי – לשיחות, להתייעצויות בהתלבטויות קטנות כגדולות, בקבלת תמיכה ומשענת בשעות קשות, ולחילופין, מהצחוקים, מההומור המיוחד שלך ומהציניות הגולדמנית כל-כך.

הקשר החדש והאחר שנוצר עקב הידרדרות המחלה, התבסס בעיקר על מגע- ליטוף, חיבוק, נשיקה, מילה טובה וחמה שקיבלת מכולנו, אך בעיקר, כמובן, ובמנה יומית גדושה ומרופדת מאמא.

נראה לי, שהאהבה + האופטימיות ואהבת החיים הבלתי נגמרת שלך נתנו לך את הכח ובעיקר את כח הרצון להמשיך.

אני מבטיחה לך, איש יקר ואהוב שלי, לזכור אותך כאיש קטן קומה אך בעל שיעור קומה, במכנסי ג'ינס וחולצה תכלת, עם כובע קסקט, עם החיוך ועם המבט קדימה.

נפרדת ממך בפעם השניה,
וכבר מתגעגעת

אילנה.

נולדת בגרמניה בשנת 1921. הצטרפת בגיל צעיר לתנועת הנוער מכבי הצעיר.
 ב-1939, ברגע אחרון, ברחת מגרמניה, עלית ארצה, והצטרפת לקבוצת מעין.
 היית לרועה צאן כי אהבת את המרחבים, את החופש ואת הטבע.
 ב-1952 נשלחת לסמינר המורים באורנים, ואחרי זה לימדת את כיתת הזהב בדרכך
 האופיינית והבלתי פורמלית. לא היית מורה קלסי המטיף את תורתו לילדים מלמעלה.
 היית קודם כל מחנך לערכים, כשכבוד האדם וכבוד הילד היו נר לרגליך בפעילותך בחינוך.
 ב-1956 יצאת לשליחות לטוניס, גם כמחנך בתנועת נוער וגם כאיש בטחון. חזרת
 מהשליחות נלהב מן התרבות הצרפתית ומיקה טהור, נהפכת לצרפתי.
 ב-1960 נשלחת כמדריך חברתי לקיבוץ גזר. לאחר מכן חזרת לקיבוץ ועבדת במדגה.
 ב-1961 נשלחת לשוויץ מטעם איחוד הבונים להעלאת גרעין יוצא מן הכלל שהיה מיועד
 לקיבוץ חניתה. רק חזרת משוויץ וכבר גייסו אותך שנית לגזר.
 כל השנים, עד שפקדה אותך המחלה הארורה, היית פעיל בתרבות. העלית ערבי פורים
 נפלאים הזכורים עד היום הזה.
 ישבת בוועדת חברים המון שנים, ולמעשה היית מזכיר פנים בלתי פורמלי. כשכהנתי כמזכיר
 נעזרתי בך בלי סוף. התברכת בתכונות יחודיות שלא פוגשים היום. היה לך כבוד לאדם,
 ואמפטיה גדולה למצוקות הזולת. גם דיעותיך הפוליטיות, שלא הסתרת אף פעם, עמדו
 בסימן אותן התכונות. ניחנת בכשרון בלתי רגיל בתחום היצירה בשפה. כתבת מאות
 שירים, הצגות, ומערכונים. כולנו התרשמנו, לעיתים קרובות, מפרי יצירותיך הבלתי נדלה.
 לא היה חבר שהיה יותר נעים להתכנס אתו כדי ללגום מהטיפה המרה, לספר בדיחות
 ולשמוע שנסונים צרפתיים.

פרנצק, אתה חסר לנו כל כך. שלום חבר, אוהבים אותך ולא נשכח אותך.

יהיה זכרך ברוך

ברנרד ביק

דברים ליד הקבר

לזכרו של ידיד

את פרנצק הכרתי בטוניס בשנת 1956 כמדריך בגורדוניה המכבי הצעיר.
כשליח ישראלי הוא טיפל במסירות רבה בצעירים לפני עלייתם לארץ, והנחיל להם את
אהבת הארץ.

לאחר המפגש הראשון הוא עזר לי לגבש את קבוצת הצעירים שרצו לעלות לארץ.
הוא הציע לנו להצטרף לאולפן במעין צבי על מנת ללמוד את השפה ולהכיר את אורח
החיים של הקיבוץ.

בהמתנה לעליה, הוא סיפר לנו על הארץ והכין אותנו למציאות החדשה.
כאשר עלינו ארצה נקלטנו יפה, עבדנו ולמדנו טוב את השפה.
פרנצק דאג לקליטתנו והמשיך ללוות אותנו כל הזמן שהיינו זקוקים לו.

אני לא אשכח את השעות היפות שביליתי בחברתו, בטיולים סביב הבירה טוניס ובחוג
משפחתי.

פרנצק היה טיפוס אופטימי, מתלהב ומלהיב את סביבתו.

יהיה זכרו ברוך

פרננד ופנינה בן-ארי

באר-שבע

גם אני אקרא לך פרנצק

רוב חיי קראתי לך חנן. אבל כאן אני אקרא לך פרנצק, ורק תגיד, אם זה לא מוצא חן בעיניך. כבר הרבה שנים בקושי היית כאן. הייתי בא אליך, בן 60 עם כרס, ואתה היית יושב בכיסא הגדול ההוא, דק מדי, נמוך מדי, וביום רע

HAST DU LOECHER IN DIE LUFT GESTARRT

וביום טוב היית מחייך לנו, לאלה שעדיין זכרת.

ומי שהקשיב היה שומע אותך "אני צריך לקום מפה, אני צריך ללכת לעבודה!"

FREUDVOLL UND LEIDVOLL GEDANKEN SIND FREI

אמר היינה.

כמעט 45 שנה הכרנו. הגעת לשוויץ ושכנעת אותנו שיהודי צריך לחיות בארץ ישראל. באנו, ויותר מאוחר למדנו ביחד לקלל, להשאר ולקוות שיהיה טוב. בכלל, חלק גדול ממה שאני יודע למדתי ממך. לא דווקא לנהוג ולרקוד, אבל איך להתמסר למשימה, ואיך להשאר שפוי בעולם של פסיכים, איך לאהוב בלי להחנק ולחנוק בסנטימנטליות, איך לגדול ולהשאר קטן, איך לחיות אבל לא – איך למות.

כי הנה אנחנו עומדים כאן ובוכים. אלה שלא בוכים כבר לא זוכרים על מה! ואז, בימים ההם, היית אומר לי: תראה אותם DIE DUMMEN KERLE, מה יש כאן לבכות. סוף סוף הגיע הרגע ואני משתחרר ואומר שלום לציפ ולילדים ולנכדים שכל כך יפה דאגו בשנים האחרונות. זהו! די!
הגיע הזמן שתתחילו לדאוג לעצמכם. שתהיו מאושרים, תזכרו אותי מדי פעם, אני נוסע:
POSTADRESSE UNBEKANNT!

אין לך כבר סבלנות לבכי הזה. הגיע הזמן!

שלום לך פרנצק!

והרבה תודה!

יוחי סולנה
חניתה

לציפ והילדים שלום רב,

היה לי עצוב מאוד לשמוע שחנן נפטר ואני משתתפת בצערכם.
שלא תדעו עוד צער ושיהיה לכם הכח להתמודד עם הכאב ולנסות להמשיך הלאה.

לא שמרתי על קשר בשנים האחרונות ואני מצטערת על כך, אבל אין שום ספק שלחנן
היתה השפעה מכרעת על חיי.
עלייתי ארצה נעשתה, בחלקה הגדול, בזכותו ובזכותכם ואני מברכת על כך. העבודה
המשותפת בציריך וההיכרות עימכם היו בשבילי חוויה מרתקת ובלתי נשכחת ואני זוכרת
את התקופה הזאת כאחת המאושרות בחיי.
מלים הן אמצעי דל להביע את עצמת הצער ואין בפי יכולת לתאר את אישיותו המיוחדת
והמבריקה של חנן.
כשכבר הייתי בארץ ועברתי לחניתה, התמודדתי עם לא מעט בעיות קליטה, אבל תמיד
ידעתי שיש משפחה במעין צבי שמוכנה לקבל אותי, להקשיב, לעודד את רוחי ולהחזיר
את החיוך לשפתי.

אני אזכור אותו כפי שהיה בימים הטובים.

ניצה ארליך
מושב גאליה

למשפחת גולדמן היקרה, לבית מעין צבי

תמיד כשחושבים על פרנצק בהקשר לבני כיתתי, נזכרים במושג "ילדי הזהב של פרנצק", ואני רוצה לומר משהו על התכנים שהתלוו להרבה רוח וצילצולים שטבעו את המושג. הקיבוץ של אותם הימים, של אמצע שנות החמישים, אימץ את המושג לאחר מלחמות רבות של פרנצק מול אסיפת הקיבוץ ומול ועדת החינוך, בראשה עמד כצוק איתן ארטור גרסטל ז"ל. פרנצק יצא למלחמות הללו כדי לאפשר לנו, תלמידיו, להתנסות או להשתתף בפעולות, אירועים, חגיגות ועשייה בלתי שגרתית שלא היו באותם הימים מנת חלקם של ילדים בכיתות בית הספר היסודי. גם לא במעין צבי, שחוותה כבר עשיות חינוכיות פורצות דרך, אותן הוביל באותם ימים המחנך שמעון אנגרס ז"ל. ומי שזוכר - לא ישכח לעולם.

פרנצק היה מחנך בגובה העיניים, ובן אדם מלא הומור ושמחת חיים. בהפסקות מהשיעורים שהיו אמורות להיות קצרות, אך התארכו לשעות ארוכות, שיחק גולות עם הבנים, התחרה איתם בכל ספורט אפשרי, ותכנן הצגה או הופעה לפורים. הוא לא עשה זאת מפני שפעילות זו היתה חשובה לדעתו מלימודי ארץ ישראל, מלימודי אנגלית או חשבון, אלא מפני שבדרך הבלתי שגרתית הזו הוביל לקליטת ילדים חדשים בקבוצתנו, ילדים שהגיעו באותם ימים עם גלי העליה, לאחר שהופרדו ממשפחותיהם ונשלחו לקיבוץ. בודדים, עצובים וחשים אבודים מול המציאות החברתית והקיומית החדשה שנכפתה עליהם. פרנצק פתח בפניהם את הדרך להפוך לחלק מהחבורה, להתגבר על הקשיים, לכבד את המקום ממנו באו, ולהטיל עליהם משימות משותפות איתנו כדי להקל על קליטתם. לנו, לבני הקיבוץ, הוא לא נתן לחשוב אפילו לרגע, שעובדת היותנו בני המקום מקנה לנו זכויות יתר מכל בחינה שהיא. נהפוך הוא, היה עלינו להשקיע הרבה במאמץ המשותף להפוך לקבוצה אחת מגובשת. בדרך זו הוא חינך אותנו להיות סבלניים יותר, רגישים יותר, ערים יותר למצוקות הזולת, ויותר בני אדם.

בגן הירק הענק שהמציא עבורנו, למדנו לאהוב את מעשי ידינו, להתמיד בעבודה, לשאת במשימות לא קלות ובאחריות שהיום, אינה מתבקשת או שאינה שייכת אפילו לסטנדרטים המתבקשים ממבוגרים. בטיולי אין קץ, ובמשימות לילה מיוחדות שהמציא עבורנו, וששפעו

מדמיונו הרב, הוא לימד אותנו לאהוב את הבית, משמע את הקיבוץ של אותם הימים, את נופי הכרמל ואת הים.

הוא הצליח ליצור בינינו אוירה חברתית וחיבורים אישיים הקרובים יותר מכל מה שאני מכירה כחיבורים משפחתיים. דרכו בקליטה ובעשייה חברתית בחברת הילדים ליוותה אותי כדוגמה מושלמת בעשיתי גם כמחנכת וגם כאם. פרנצק חינך לשוויון מוחלט בין כל השותפים לקבוצה ומחוצה לה. את תפישת עולמי על ערך האדם, במובן המעשי ביותר, את יכולתי ליצור חברויות רבות עם ערבים ודרוזים בגליל ובגולן, אני חייבת לו. פרנצק סלל עבורנו את הדרך הזו ואנחנו הלכנו בה. רק לעתים רחוקות נשא בפנינו נאומים חוצבי להבות, וצלף בנו בלשונו. את שהיה לו להעיר, העיר בסיפורים אותם המציא ובהם מוסר השכל.

כשאני רואה היום את מערכת החינוך שהפכה לבית חרושת לאנוכיות והישגיות על חשבון הזולת, אני נזכרת באותם הימים, כשהחינוך לא היה רק השכלה אלא עיצוב בני אדם, וחינוכם לערכים ולשוויון. כשאני נזכרת בימיים בהם המחנכים טיפחו בני אדם השואלים את עצמם מעוד יוכלו לתת מעצמם למען הכלל, כמה מאמץ עוד יוכלו להשקיע בכך, ולא כמה עוד יוכלו לקחת לעצמם, אני יודעת שפרנצק ביטא במהותו ובדרכו את מה שמחנך צריך היה להיות. לכולנו היו מאז המון מורים ומחנכים, אולם פרנצק נחרט בזכרוננו כמי שעיצב את דרכנו כבני אדם.

אני אסירת תודה לפרנצק, על תרומתו לעיצוב אופינו, לתפישת עולמנו ולאהבה הרבה שאנו, "ילדי הזהב" חשים זה לזה. אני אסירת תודה לו על שזכינו להיות במחיצתו, על שליווה אותנו בעצה ובחברות טובה גם כשבגרנו, שהיה איתנו, תומך ואוהב, גם כשאיבדנו את בני קבוצתנו היקרים, יורם פרס ואריק לביא זכרונם לברכה.

אני אסירת תודה לו על שעשה אותנו למעט יותר בני אדם. יהי זכרו ברוך!

רונית יהל.

בשם כל "ילדי הזהב של פרנצק"

זכרונות מימי גזר...

בין קיץ '65 לאביב '66 היתה קבוצה מאיתנו, בני כיתת זמיר, בשנת שרות בקבוצת גזר. היתה זו השנה שלאחר סיום התיכון. אנו צורפנו כקבוצה אל אוכלוסית בוגרי צבא, שהתקבצה מקיבוצים שונים, על מנת להחזיק את המקום עד שיקומו ע"י גרעיני נח"ל שיועדו אליו. באותם ימים, היתה גזר ישוב ספר, קצת בשולי המדינה, ולא מקום במרכז הארץ כפי שהיא היום.

היתה זו עבורנו תקופת ביניים, נאיווית, עם הרבה תעלולים של חבורה צעירה ונטולת דאגות. זה עתה עזבנו את הבית ואת המסגרת המיושבת של מעין צבי ופתחנו בפרק עצמאי יותר. מעין "מעבדה" לחיי קיבוץ. אנחנו הצעירים, עם כמה חברים מבוגרים יותר וקיבוץ שפונה מיושביו. קבוצה קטנה, עם משק פעיל ועם הרבה בתים ריקים. היתה זו שנה בלתי נשכחת שעליה מוטבע "בגדול" חותמו של פרנצק.

דמותו של פרנצק, שהיה שכן של הורי, מלווה אותי משחר ילדותי. איש שמהלך תמיד בקלילות ושר. איש שתמיד היו לו הערות מבדחות וחכמות מן המוכן, והוא גם תמיד הראשון שצוחק מהן. איש ששידר אופטימיות. השנה בגזר העמיקה את ההכרות הזו.

פרנצק שהיה השליח מטעם מעין צבי והתנועה, לאימוץ קבוצת גזר, היה אז גם אבא שלנו! הוא ושוני פוזין, חבר ניר עם שהיה הגזבר, ניהלו את חיי החברה והמשק ודאגו לתיפקוד השוטף של הקבוצה. היה זה צמד חמד. בין השנים האלה שרתה אוירה של בדיחות דעת וחברותה. נוכחותם היתה מלווה בצהלות, תעלולים ובדיחות. הקשיים האמיתיים והדאגות שכרוכות היו בניהול הקהילה לא נגעו לנו הצעירים, ולא היה לנו מושג לגביהם. אנו היינו טרודים בהסתגלות ובעניינינו האישיים, אך מאוד אהבנו את צמד "המנהלים" שלנו שתמיד הדביקו אותנו בשמחתם.

לפרנצק "היה את זה!" בכל הקשור להידברות עם בני נוער הוא ידע איך לדבר עמנו, איך לדובב אותנו ואיך לנחם אותנו. היתה לו לפרנצק מין קלילות שכזו במגעו עמנו. דברים שלא ראיתי והבנתי אז מפאת גילי הצעיר, ואני מבינה ומעריכה מאוד כיום. מאחורי החזות המתבדחת, ש"לוקחת את החיים בקלילות" שכנה הסתכלות פילוסופית חכמה ומפוקחת שהיתה אצלו דרך חיים ודרך התמודדות.

בשיחות עמו הוא ידע לנתב את ההתמודדות עם הקשיים שהעלנו בפניו למעין הכלאה של בדיחה עם התבוננות פילוסופית. המעבר לפסים אלה איפשר מעין התבוננות בבמראה עצמית שכאילו אומרת: "הי, תהיי אוביקטיבית, הדברים אינם כה נוראים... ההסתכלות הפילוסופית מאפשרת התיחסות רגשנית פחות ומעשית יותר."

בכל שלישי ושישי הייה פרנצק נכנס אל הטנדר שלו ונוסע הביתה למעין צבי. ואני, שהיתה זו שנתי הראשונה מחוץ לבית היתי חווה רגע של משבר. משהו שבין הרגשת נטישה לבין הגעגוע הביתה. זכורות לי פעמים בהן נלוויתי אליו בנסיעות אלה, שהיו שעות של שיחה והתבוננות.

בשנים הרבות שחלפו מאז התראינו לעתים רחוקות. אך השנה היא, ודמותו של פרנצק בתוכה, מהווים תמרור דרך בחיי.

אני תקוה שאותה דרך התנהלות עמדה לו לעזר גם בשנות מאבקו עם מחלתו.
יהי זכרו ברוך.

תרצה דה-וריס (גלאון)

פרנצק

לרגע נדמה כי מצאתי את הדרך והזמן והנה הופ הכל התנפץ ואני איבדתי את הלאן, כי לכתוב על פרנצק בשפת עבר, זה לא קל.

יום יום אני עוברת על פני מקומך והמקום מיותם וכך עולות מחשבות רבות על כל התקופה בה היינו ביחד, בבית תמר.

פרנצק היה דמות מיוחדת שהשאירה אחריה חלל ריק.

פרנצק ואני עברנו כיברת דרך, עליות וירידות. ובזכות אופיו המיוחד, ההומור האהבה לכולם, הציחקוקים והנישוקים, הנאומים והדיבורים. על ידי זה הוא עזר לנו כך לאהוב או וללוותו בכבוד רב עד תום.

בתחילה יכול היה פרנצק ללכת מעט וניצלנו זאת לטיולים ולשיחות נפש ובין היתר היה מאיר את תשומת ליבי לעובדים מסויימים ובזכות זה פקח את עיני להרבה דברים, לרגישויות וכדומה, כי לפרנצק הייתה רגישות גדולה לאנשים טובים ולפחות טובים, לנשים יפות ופחות יפות. לבדיחה פה ולבדיחה שם, וכשהייתי עוברת לידו, מידי פעם אהב לתת לטיפה פה וצביטה שם.

כן זה פרנצק.

לפעמים היה מבקש ממני "יפלה אני מת לעשן". כמובן שהרופאים שלו לא הירשו

זאת.

אבל חשבתי לתומי, ולמה לא לעשות לו טוב ועל הנשמה. יצאנו החוצה, לספסל של בית תמר, שנוררתי סיגריה עבורו, ורק לראותו איך הוא מתחרדן על הסיגריה, איך שהוא אוחז אותה ושואף את העשן, האמינו לי זה היה שווה לראות את פניו. כייף.

בבקר מוקדם כשהייתי מגיעה לבית תמר פרנצק היה בין משקימי הקום.

"בוקר טוב פרנצק מה שלומך איך ישנת?"

והוא משיב לי "נו פוֹצְקָלֶה" תכיני את הטורכי הקטן".

הכנתי את הקפה השחור המרוכז ללא סוכר וסוכרזית הגשתי לו. רק לראותו לוגם את הקפה עם הקולות והאנחות, וואלה, ממש כמו בדואי. כן זה פרנצק.

לכשסיים לשתות נעמד על שתי רגליו כשהוא ניתמך בידיו הקטנות והרועדות בשולחן ונואם. "יה יוד פויומט אולי תשתקו כאן כולכם אינכם רואים שאני מדבר, אנחנו צריכים להכין כבר את האסיפה". כך היה מבדך אותנו בין כאב לבין נימנום ובין עירנות.

לא פעם היו המטפלים אומרים לי.

"יפה, זה משהו, האיש הזה, אף פעם אי אפשר לכעוס או לאמר עליו משהו רע כי תמיד אותו מצב רוח טוב, הומור, ואפשר רק לאהוב אותו עוד ועוד" זהו פרנצק.

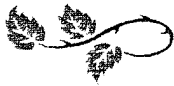
רק שבתקופה האחרונה בריאותו מאד מאד התדרדרה, נחלשה, ובעקבות זאת הוחש מספר פעמים לבית-חולים עד שלבסוף לא יכול היה יותר.

בביקורי אצלו בבית החולים בפעם האחרונה, ניסיתי לדבר איתו, לדובב אותו, ועיניו הפקוחות מביטות בי כאומרות: תניחו לי, כבר אין לי כוחות.

נוח בשלום חבר יקר

יהי זיכרך ברוך

יפה וייל

אבא , איש יקר !

נולדת למציאות בורגנית עוינת
ונהיית אידיאליסט מוביל בדרך אחרת
נמלטת מציפורני השטן הגרמני בן העוולה
ובדרך ארוכה ומתישה הגעת אל הנחלה.

הכשרה, עלייה, הגנה ועבודה
הוראה, שליחויות ותפקידים בכירים בקבוצה,
אהבת הארץ, הטבע, התרבות והשירה
כל אלה הטמעת בך וניהיו לשלך..

גידלת עם אמא שלושה ילדים
פינקת עם אמא ארבעה נכדים
וביניהם גם גידלת עשרות כלבים..
יצרת סביבך סביבה חמה ואוהבת
המחזירה לך הערכה בלתי פוסקת.

שמור על עצמך שם למעלה איש של עקרונות
ובינתיים קבל אהבה מכולנו בתוספת מע"מ של
אלפי זכרונות..

רפי

(על פי ברכה ליום ההולדת ה-80, מתוך יומן 2017 6.4.2001)

סבא

סבא בשבילי זה הילדות שלי. משהו טוב שהיה ונגמר. סבא זה תחרות ריצה בדרך הביתה, זה "משהו טוב" מהכל-בו, זה להשתטות ולעשות פרצוף מצחיק למצלמה, זה לעקוץ אחד את השני בדברים הקטנים.

זו הגאווה הענקית שסבא שלי הוא זה שעובר כל בוקר בין כל בתי הילדים ומדליק את התנורים בחורף.

סבא שלי הוא איש חרוץ שתמיד סוחב משהו, תמיד בדרך לאינשהו. סבא שצוחקים איתו, משתוללים איתו. סבא שאפשר לבעוט בו מתחת לשולחן, ולחכות להערה הצינית מצידו.

סבא בשבילי זה אותו זיק שובב בעיניים שהיה איתו תמיד, גם בימיו האחרונים. היה את הניצוץ המהבהב בעיניו, מלווה בד"כ באיזה משפט סרקסטי.

סבא בשבילי זה אוסף של רגעים קטנים וגדולים, כולם מאושרים, תמימים. רגעי ילדות.

ככה אזכור אותך סבא. עם הנשיקה המרפרפת והחיבוק הגדול.

אוהבת אותך תמיד

מורן